

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

پنجشنبه، ۱۸ نوامبر ۲۰۲۱

حامد نوید

به سلسله معرفی مظاهر تمدنی افغانستان شهر باستانی پنج هزارساله لوگر در «مس عینک»

نمای از ویرانه های باستانی «مس عینک»

چنانچه از اسناد تاریخی ادیان برهمنی و بودایی بر می آید، گمان باستان شناسان برای مدت ها بر این بود که حوزه فرهنگی کابل (گسترده از کاپیسا و بگرام تا به لوگر) در آغاز تمدن های ویدی و اوستایی یکی از مراکز آغاز مدنیت شهری در حوالی سه هزار سال پیش از تولد مسیح درین بخش قاره آسیا بوده است. لیکن سندی در دست نبود تا ثابت سازد که زندگانی شهری در عصر «Bonze - برانز» در ساحه کابل و اطراف آن وجود داشته است؛ زیرا به جز از چند سکه بسیار باستانی بدست آمده از تپه مرنجان شواهد تاریخی بیشتری موجود نبود که این فرضیه را تقویت بخشد؛ تا اینکه در سال ۲۰۰۷ میلادی استخراج معدن عظیم «مس عینک» توسط کمپنی (MCC) چین و حفظ آثار تاریخی این ساحه توجه بیشتر باستان شناسان را به ساحه باستانی مس عینک جلب نمود. در ساحه مس عینک معابد بودایی متعددی با پیکره های نهایت مهم و نقاشی های ظریف از عصر کوشانی ها بر فراز تپه های پیوست بهم قرار دارد که باید توسط باستان شناسان با دقت فراوان حفظ میگردید. درین وقت باستان شناسان زیادی از هر گوشه جهان از ساحه تاریخی مس عینک دیدن کردند. در همین آوان آبادی های بسیار کهنتری نسبت به دوره کوشانی ها در پای تپه های مس عینک نشانی گردید. چنانچه خبرگزاری «صدا و سیمای افغانستان» این کشف مهم را در سال ۱۳۹۴ خورشیدی به نشر رساند.

بنا بر تحقیقات باستان شناسی، اکنون میدانیم که در ساحه باستانی مس عینک علاوه بر صومعه های بودایی و آثار هنری مربوط به دوره کوشانی، بقایای تمدن های مربوط به هزاره سوم تا دوم قبل از میلاد وجود دارد. بدیهیست که موجودیت آثار بسیار باستانی در ساحه «مس عینک» کشف نهایت مهمی از نگاه تاریخ تمدن بشر و میهن ما بشمار میرود، زیرا این ساحه تاریخی دیدگاه نوینی را بر روی دانشمندان در راه شناخت عقاید ادوار پارینه و مهارت های مردمان آندوره در استخراج معادن، ضرب سکه، صنعت شیشه سازی و ساخت ابزار پیشرفته باز کرد. از آنجاییکه قدمت این آثار به هزاران سال پیش میرسد، اهمیت این ساحه از نگاه تحولات فرهنگی و اجتماعی از اهمیت بسزایی برخوردار است.

در حالیکه اوج تمدن کوشانی ها از آغاز قرن دوم تا نیمه قرن پنجم میلادی را در بر میگیرد، آثار تمدنی ای که از این ساحه کشف گردیده تقریباً سه هزار سال باستانی تر از آنست. به اساس کاوش های باستان شناسان که تا حال ۶۰ درصد آن تکمیل یافته شهرکهنی مربوط به عصر «برونز - Bronze» درین ساحه موقعیت دارد که قدمت آن بین ۳۳۰۰ سال قبل از میلاد تا ۱۲۰۰ قبل از میلاد باز می گردد. در طول ۱۱ سال گذشته تاکنون ۱۳۵ محوطه تاریخی در این منطقه شناسایی

شده که شامل خانه های مسکونی، معابد، کوره های ذوب فلز، سیستم آبرسانی، گورها، اجساد حفظ شده و مغاره های متعدد میباشد. بگفته آقای " قدیر تیموری " رئیس اداره باستان شناسی افغانستان ، آثاری مربوط به دوره برونز از نواحی مختلفی مربوط به این ساحه کشف گردیده است".

در داخل یکی از دره های این ساحه تاریخی، محوطه باستانی مجزایی وجود دارد که در آن دو قلعه کوچک، یک ارگ، چهار صومعه مستحکم، چندین استوپه بودایی و یک آتشکده زرتشتی قرار دارد.

همچنین کارگاه های باستانی استخراج مس ، کارگاه های ذوب فلزات ، ضرابخانه و محل رهایش معدنچیان درین ساحه به چشم میخورد. بقول نورآقا نوری، سرپرست تیم باستان شناسی معدن مس عینک قدامت این ساحه به عصر مفرغ باز می گردد. با آنکه هیئت باستان شناسان فرانسوی DAFA با همکاری باستان شناسان افغان بطور رسمی مسئولیت کاوشها و تحقیقات علمی ساحه تاریخی «مس عینک» را به عهده دارند، اما محققان زیادی از هرگوشه جهان علاقه مندی فراوان به این ساحه تاریخی داشته و «مس عینک» را یکی از غنی ترین و اسرار آمیزترین ساحات تاریخی جهان میدانند. زیرا درین ساحه استوپه هایی مربوط به آئین بودایی وجود دارد که قبل از به روشنایی رسیدن شهزاد سیدارتا و رسیدن او به «مقام بودایی» بنا یافته است. شاید این موضوع عقیده «کیش مهبانان» مبنی بر موجودیت بوداهای پیش از بودای تاریخی و بودا های بعد از او را تقویت بخشد.

به گفته فلیپ مارکیز، رئیس هیئت باستان شناسان فرانسوی در افغانستان، "مس عینک یکی از مهمترین نقاط در امتداد جاده ابریشم میباشد".

به هر حال باید مطالعات ژرفتری در مورد انجام یابد تا جزئیات بیشتری بدست آمده و در پرتو تحقیقات علمی خصوصیات فرهنگی و هویت ثقافتی این حوزه تاریخی را بیشتر بدانیم.

با ابراز ارادت، حامد نوید،